

Asia: VN/22062/2020

Arviomuistio EU:n tieliikenteen liikkuvuuspaketin kansallisen täytäntöönpanon ja kuljetuksen tilaajavastuiden toteuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Liikenne- ja viestintäministeriö on pyytänyt lausuntoa EU:n tieliikenteen liikkuvuuspaketin kansallisen täytäntöönpanon ja tilaajavastuiden toteuttamista koskevasta arviomuistiosta. Suomen Yrittäjät on edustettuna liikkuvuuspaketin kansallisen täytäntöönpanon alatyöryhmässä, jossa käsitellään lähetettyjen maantieliikenteen työntekijöiden sääntelyä koskevia kysymyksiä.

Lähetettyjen maantieliikenteen työntekijöiden sääntely

Lähetettyjen maantieliikenteen työntekijöiden sääntely perustuu EU:n direktiiveihin lähetetyistä työntekijöistä sekä maantieliikenteen erityissäädöksiin. Arviomuistiossa on kuvattu EU-oikeuden sääntelyä varsin laajasti.

Lähetettyjen maantieliikenteen työntekijöiden erityissääntelyn (lex specialis) tärkeää on, että se olisi mahdollisimman yhdenmukaista lähetettyjen työntekijöiden yleisen sääntelyn kanssa. Myös EU-tason yhtenäinen tulkinta avoimista kysymyksistä on tärkeä selvittää.

Lainsäädännön systematiikan kannalta on järkevää, jos lähetettyjen maan-tieliikenteen työntekijöiden erityissääntely sijoitetaan liikennepalvelulakiin. Lähetettyjen työntekijöiden lakiin (447/2016) on kuitenkin syytä tehdä tarvittavat viittaussäännökset, samoin kuin työsuojelun valvontalakiin valvonta-säännösten osalta.

Kuljetuksen tilaajavastuiden laajentaminen

Kuljetuksen tilaajavastuiden laajentaminen tapahtuisi arviomuistion mukaan liikennepalvelulakiin tehtävillä muutoksilla siten, että ylikuormilla ajaminen ja ajo- ja lepoaikarikkomusten tulisi kuljetuksen tilaajan vastuun piiriin. Muutokset perustuvat hallitusohjelman kirjauksiin.

Nykyinen tavarakuljetuksen tilaajan selvitysvelvollisuus on liikennepalvelu-lain mukaan rakenteeltaan samankaltainen yleisen tilaajavastuusääntelyn (laki tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä, 1233/2006) kanssa, sillä kyse on ennakkolisesta selvitysvelvollisuudesta. Lisäksi kuljetuspalvelu voi kuulua liikennepalvelulain lisäksi myös yleisen tilaajavastuulain soveltamisalaan. Lisäksi liikennepalvelulain mukainen seuraamus kuljetuspalvelun tilaajavastuun laiminlyönnistä poikkeaa yleisen tilaajavastuulain hallinnolliseen laiminlyöntimaksuun perusteusvasta seuraamusjärjestelmästä.

Arviomuistiossa ehdotetut muutokset merkitsisivät kuljetuspalvelun tilaajan vastuun materiaalista ja ajallista laajentamista. Arviomuistiossa esitettyjen tilaajan vastuun toteutustapojen perusteella vaikuttaa siltä, että tilaajan vastuu toteutuisi käytännössä kuljetuksen suorittajaan kohdistetun jälkivalvonnan perusteella. Avoimeksi jää kuitenkin se, miten tilaajalla on käytännössä mahdollisuus vaikuttaa kuljetuksen suorittajan toimintaan, esimerkiksi ylikuormatilanteessa.

Muistiossa olisi tarpeen kuvata liikennepalvelulain tilaajavastuusäännösten ja yleisen tilaajavastuulain välinen suhde ja se, miten muutokset vaikuttavat tilaajavastuusääntelyn rakenteeseen. Samoin tilaajavastuun seuraamusjärjestelmän kuvaaminen ja muutosten vaikutus siihen olisi tarpeen kuvata. Vastuun laajentaminen tilaajan ennakkolisesta selvitysvelvollisuudesta myös kuljetuspalvelun suorittamista koskeviin seikkoihin on periaatteellisesti merkittävä muutos tilaajavastuun toteuttamiseen, minkä vuoksi järjestelmää on syytä tarkastella laajemmin.

Tilaajavastuun laajentamisen tarkoituksena on harmaan talouden torjunta. Suomen Yrittäjät suhtautuu tähän tavoitteeseen myönteisesti, mutta suhtautuu tilaajan vastuun laajentamiseen varauksellisesti. Tilaajan vastuun pistemäinen laajentaminen voi olla perusteltua, mutta sääntely täsmällisyyteen ja tarkkarajaisuuteen on kiinnitettävä erityistä huomiota. Tilaajan vastuun arvioiminen voi käytännössä olla varsin vaikeaa ja tulkinnanvaraista, joten sääntelyn selkeys on erittäin tärkeää.

Tilaajan vastuun laajentaminen arviomuistiossa esitetyllä tavalla jättääkin avoimeksi vielä monia kysymyksiä tilaajavastuun käytännön toteuttamisesta sekä siitä, miten tilaajan menettelyä arvioidaan seuraamusten kannalta. Tilaajaa ei tule saattaa vastuuseen sellaisista kuljetuksen suorittajan laiminlyönneistä, joihin hän ei ole voinut vaikuttaa. Sääntelyssä on siten kiinnitettävä huomiota myös tilaajan tietoisuuteen ja tosiasiallisiin vaikutusmahdollisuuksiin.

Mäkelä Albert
Suomen Yrittäjät ry